

מיזם ההתנדבות הישראלי

קידום התנדבות והשתתפות
חברתית
תלת מגזרית בישראל

מסמך לחבר/ה בפורום המקצועי

מיזם ההתנדבות הישראלי

מקדמים את ההתנדבות וההשתתפות החברתית תלת מגזרית בישראל

מיזם ההתנדבות הישראלי מקדם אסטרטגיה רחבת טווח במטרה להרחיב ולבסס את היקף ההתנדבות וההשתתפות החברתית בקרב הציבור הישראלי.

חזון מיזם ההתנדבות הישראלי הוא להנחיל התנדבות כאורח חיים - להרחיב את ההתנדבות בקרב כלל האזרחים במדינת ישראל. התוצר המרכזי של המיזם: הכפלת מספר המתנדבים - והכפלת מספר ההזדמנויות להתנדבות.

מטרת העל של המיזם: להרחיב את המודעות, האיכות, הכמות, ההשפעה והנגישות של ההתנדבות וה"השתתפות החברתית" תלת מגזרית בישראל, באמצעות פיתוח וחיזוק תשתיות ברות-קיימא.

מטרות המיזם:

- ✓ הרחבת היקפי ההתנדבות בשלושת המגזרים.
- ✓ הרחבת עולם הידע והתפיסה המקצועית לחיזוק איכות ההתנדבות.
- ✓ חיזוק תדמית ההתנדבות והעלאת המודעות להתנדבות בציבור הרחב.
- ✓ קידום מדיניות של חינוך והטמעת התנדבות בקרב כלל האוכלוסיות בישראל.
- ✓ קידום מדיניות המעגנת את ההתנדבות וההשתתפות החברתית כחלק מתפיסת האזרחות בישראל.
- ✓ פיתוח והרחבת תשתית טכנולוגית וארגונית להתנדבות והשתתפות חברתית.

יעדי המיזם:

- פיתוח מנגנונים וכלים לקידום הנראות והתרומה של ההתנדבות לחברה הישראלית ועידוד הציבור להתנדב.
- הרחבת ופיתוח מנגנונים להכרה והוקרת מתנדבים וקידום שיתוף פעולה הבין מגזרי בתחום.
- פיתוח מדד ישראלי בר השוואה להתנדבות והשתתפות חברתית
- איגום ופיתוח הידע והמחקר בתחום ההתנדבות וההשתתפות החברתית
- הרחבת תוכניות התנדבות קיימות ופיתוח יוזמות חדשות המותאמות לקהלי יעד מגוונים.
- קידום חקיקה המעגנת את תשתיות ההתנדבות ברמה הארצית, המקומית והארגונית.
- קידום מדיניות וחקיקה המעודדת, תומכת ומקדמת התנדבות בקרב הציבור הרחב.
- פיתוח והרחבת כלים טכנולוגיים לניהול מערך ההתנדבות ולהנגשת ההתנדבות לציבור הרחב.
- קידום תשתית לפיתוח התמקצעות בהתנדבות ומקצוע תחום ניהול ההתנדבות בראייה בין מגזרית.

מבנה ארגוני במיזם:

במסגרת המיזם יוקמו:

- **וועד מנהל** אשר יעסוק בקביעת מדיניות, בדרכי הפעולה והתקציב של המיזם.
 - **פורום ארצי** בין מגזרי אשר יהווה במה להחלפת דעות, ידע מחקר ויישומי ועדכון הדדי של החברים על פעילותם, ויהווה כלי לעדכון הדדי של העוסקים במיזם, הפורום יהווה כלי משמעותי ליצירת סינרגיה ותיאום בין ארגוני.
 - **שישה פורומים מקצועיים**- מעגלי עבודה הכוללים נציגות משלושת המגזרים. מטרתם יצירת שיח בין השותפים, סימון והגדרת התשתיות הקיימות והחסרות בתחום התנדבות והשתתפות חברתית וסימון המשימות המרכזיות שעל המיזם לקדם בנושא הפורום. ששת נושאי הרוחב המקצועיים בפורומים הם: חיזוק תשתיות שטח; העלאת מודעות וטכנולוגיה; הכשרה והתמקצעות; מדידה, ידע ומחקר; אסדרה וחקיקה; והתנדבות בעולם העבודה.
- מיזם ההתנדבות והשתתפות החברתית, הינו מיזם ארצי המורכב משותפויות מרובות, שמטרתן היא קידום ההתנדבות בישראל. המיזם יקדם תכנית עבודה רב-שנתית, באמצעות דיאלוג משותף רב ארגוני ורב מגזרי.

עקרונות פעולה במיזם :

- המיזם הוא גוף מתווה, מתכלל ומחולל.
- המיזם יושתת על ייצוג ושותפות בין מגזריים.
- המיזם יתבסס על תשתיות ויכולות קיימות של כל אחד מהמגזרים ובעת הצורך יעודד הקמתן של תשתיות נוספות הנדרשות לקידום האתגר המשותף, בראייה בין מגזרית.
- המיזם יזמן שיתופי פעולה מגוונים ויקדם פעילות בין מגזרית.
- המיזם יפעל ברוח אמנת ההתנדבות שפותחה במועצה הלאומית להתנדבות ויקפיד על פעולה במסגרת הכללים האתיים שנוסחו באמנה.
- המיזם יפעל בשותפות בין ארגונית: כחלק משותפות במיזם, הארגונים מצופים לעדכן ולשתף בתהליכים שונים המתרחשים במסגרתם. אין המיזם מהווה כלי לעצירת העשייה הקיימת בכל ארגון וארגון.

דוגמאות לתוצרים מצופים המהווים תשתית:

- תשתית טכנולוגית בין מגזרית לקידום ההתנדבות והשתתפות החברתית.
- ניהול התנדבות כפרופסיה מוכרת, מעוגנת בחוק.
- מדד ישראלי להתנדבות והשתתפות חברתית – מדדים לאומיים מוסכמים בין מגזריים.
- מאגר ידע אקדמי ויישומי, נגיש ומתעדכן בתחום ההתנדבות.
- חקיקה ותקינה תומכת התנדבות – עיגון ההתנדבות והשתתפות החברתית ברגולציה.
- מנגנונים המשמרים את ההתנדבות על סדר היום הציבורי.

חברות בפורום מקצועי - מיזם ההתנדבות הישראלי:

כללי:

הפורומים המקצועיים – הם מעגלי עבודה, שנועדו ליצור מסגרת שיח קבועה, תלת מגזרית, המבוססת על תרבות של הבנה, שותפות והסכמה. תפקיד הפורומים לקדם את הידע, העשייה והחדשנות המעורבים בתחומי ההתנדבות השונים, תוך בניית שיתופי פעולה, איגום משאבים בין השותפים לעשייה, יזום ואיתור יוזמות מן השטח ומימוש רעיונות חדשים. נושאי הפורומים הוסכמו ונקבעו במסגרת השולחן העגול התלת מגזרי.

משתתפים:

כל פורום יכלול נציגים משלושת המגזרים: המגזר הציבורי, המגזר העסקי והמגזר השלישי, המייצגים גופים בעלי עניין בתחום העיסוק של הפורום: כל ארגון יוכל לשלוח נציג אחד לפורום.

דיוני הפורום:

הפורום יערוך לפחות שבעה מפגשים בשנה, כל אחד למשך 2-4 שעות, בלוח זמנים שייקבע מראש.

הפורום יקדם מיפוי הסוגיות המרכזיות בהן מבקשים לפעול: הגדרת מטרות הפעולה ויעדיה, הפורום יגדיר סדרי עדיפויות לקידום הנושא, הפורום יבחן מודלים והצעות והרחבת העשייה בתחום, הפורום יקדם ויבנה תוכנית עבודה אשר תוצג בוועד המנהל, הפורום ילווה ויעקוב אחרי התקדמות העשייה בשטח.

הובלת הפורום:

לכל פורום מונה יו"ר ע"י כתב מינוי רשמי מטעם מייסדי המיזם. תפקיד היו"ר להוביל את הפורום ולקדם את השיח בנושא הפורום ומטרותיו. לכל פורום רכזת מקצועית מתחום ההתנדבות, הרכזת תהווה כתובת מקצועית ליו"ר הפורום ומשתתפי הפורום.

עזרים מקצועיים:

לטובת חברי/ות הפורום ניבנה אתר מקצועי מלווה למהלך, באתר יזונו כל החומרים המקצועיים, כולל דפי מידע וידע, מיפויים מקצועיים, דפי קשר, דיוני הפורום וכל חומר מקצועי בנושא המיזם, אשר יכול לסייע לחברי/ות הפורום בקידום משימתם.

נספח: ההגדרה למונח "התנדבות" במיזם ההתנדבות הישראלי:

בישראל קיימות מספר הגדרות למונח "התנדבות". הבולטות שבהן, הגדרת המתנדב [בחוק ביטוח מתנדבים של הביטוח לאומי](#) וההגדרה שנוסחה בשנת 2005 במסגרת [אמנת ההתנדבות של המועצה הלאומית להתנדבות](#) (עוד על הגדרה זו בהמשך).

במקביל, במחקרים אקדמיים שונים ובסקירות ספרות שנערכו בשנים האחרונות, ניתן למצוא הגדרות שונות של חוקרים מהארץ ומהעולם, שכל אחד מהם טובע הגדרה מעט שונה למונח "התנדבות".

בפועל ובשטח מצטיירת תמונה מורכבת מאד. על אף קיומן של הגדרות רשמיות ומחקריות אלה, ואולי דווקא בשל ריבוי ההגדרות, לא קיימת בקרב אנשי המחקר והשדה הסכמה חד משמעית סביב הגדרה אחת ויחידה למונח "התנדבות" והגזרת שלה, ההגדרה של מיהו מתנדב. אי הסכמה זו חוצה ארגונים התנדבותיים, מנהלי מתנדבים והתנדבות, מתנדבים, אנשי חינוך ואקדמיה, אישי ציבור ועוד.

בפני הוועדה להתנדבות של השולחן העגול הממשקי, נפרשו הגדרות רחבות שהיוו מצע לפעולה ולמדידה של נושא ההתנדבות בישראל. המלצת הוועדה הייתה, להישען על פרשנות מרחיבה הנותנת מענה למאפיינים תרבותיים ישראליים ומתיישבת עם מגמות בין לאומיות, להרחבת אפשרויות ההתנדבות והגדרותיה.

בתחילת עבודתה עסקה הוועדה בבחינת המושג "התנדבות". בחינה זו הובילה לצורך ליצור טרמינולוגיה שתבחין בין תפיסת ה"התנדבות הקלאסית" לבין התפיסה העומדת בבסיס החשיבה הנוכחית. לשם כך נבחר המונח "השתתפות חברתית" כמונח מלווה.

הכוונה בהתנדבות הקלאסית, היא לתפיסת ההתנדבות הרווחת, הרואה בהתנדבות מתן שירות בפעילות חד צדדית (מאופיינת בהיררכיה של נותן ומקבל), שהתרומה בה היא בעלת אופי אלטרואיסטי, בעיקר בתחומי החינוך והרווחה. ההתנדבות הקלאסית מתייחסת להתנדבות קבועה, לרוב במסגרת ארגון מוכר ולרוב מתבססת על אידיאולוגייה, צרכים ארגוניים וזהות מסורתית ותרבותית. ההתנדבות הקלאסית היא לרוב נחלתם של קבוצות קטנות של מבוגרים, שמתנדבות באופן אינטנסיבי וממושך.

"השתתפות חברתית", מכילה את תפיסת ההתנדבות הקלאסית ומרחיבה אותה. אין מדובר רק בסיוע לנזקק אלא גם בפעולות שאדם עושה במסגרת קבוצות השתייכות שלו מתוך דאגה לאינטרסים משותפים (כגון השתתפות בוועד הורים ובמאבקים ציבוריים). ההתנדבות והשתתפות החברתית, מקדמות את כוחה של החברה ככלל ושל האדם כפרט, להיות שותף פעיל בעיצוב פני החברה בישראל, על בסיס רצונות וצרכים מקומיים.

ההגדרה של התנדבות בתפיסה רחבה זו, משקפת את גישתו של ארגון האומות המאוחדות, שבדוח "מצב ההתנדבות בעולם" שפורסם בשנת 2011, הגדיר התנדבות כך:

and in a spirit of to the common good, out of free will "Volunteering is a desire to contribute of material reward". solidarity, without expectation
"התנדבות היא הרצון לתרום למען הטוב הכללי, מתוך בחירה חופשית ורוח של סולידריות, ללא ציפייה לתמורה חומרית".

ההגדרה להתנדבות במיזם ההתנדבות הישראלי

(על בסיס תפיסת ה"השתתפות החברתית שגובשה בשולחן העגול):

ההגדרה להלן מתבססת על ההגדרה להתנדבות שנוסחה ב-2005 במסגרת אמנת ההתנדבות:

התנדבות:

התנדבות היא תרומת זמן, שירות, מומחיות, ידע, יוקרה ו/או מערכת קשרים ע"י אדם הפועל למען הזולת והחברה, מתוך רצון חופשי, ללא קבלת תמורה כספית, לפחות למשך פרק הזמן לגביו התחייב המתנדב, באופן ישיר או עקיף, לאנשים מוכרים (למעט בני משפחה) ו/או בלתי-מוכרים, לארגונים, למוסדות ולתנועות, לקהילה ו/או לסביבה.

הגדרה זו הינה כללית ומכילה בתוכה את מגוון הרצפים והסגנונות המפורטים להלן, אשר משקפים את המגמות ומספקים מענה למרבית ההגדרות שנכנסו תחת "השתתפות חברתית" ומהווים למעשה את מפת ההתנדבות וגבולותיה:

- א. **רצף גילאי:** ילדים-נוער-צעירים-משפחות-בוגרים-גמלאים (עם דגש על "כל אחד יכול").
 - ב. **תדירות:** מיקרו-התנדבות- חד פעמי- רב פעמי- קבוע- "משרה מלאה".
 - ג. **מרחבי פעולה:** קהילתי/שכונתי- רשותי- ארצי- וירטואלי- גלובאלי/בינלאומי.
 - ד. **מסגרות ההתנדבות:** במסגרת מקום עבודה/בית ספר/מוסד להשכלה גבוהה-במסגרת שירות אזרחי/לאומי- במסגרת ארגון ציבורי- במסגרת ארגון חברתי- ללא מסגרת ארגונית (יוזמה פרטית).
 - ה. **סוגי התנדבות:** מתן שירות- ניהול והנהלה ציבורית- יזמות חברתית-התנדבותית- התנדבות הדדית - אקטיביזם וסנגור.
 - ו. **תחומי התנדבות:** פנאי- חינוך- תרבות- רווחה- בריאות- איכות סביבה- חקלאות- דת- ספורט.
- כמו כן חשוב להתייחס ללגיטימיות של מגוון המניעים והציפיות מההתנדבות.